

RAMMEPLAN FOR VIDEREUTDANNING I KREFTSYKEPLEIE

**Fastsatt 1. desember 2005 av
Utdannings- og forskningsdepartementet**

INNHold:

FORORD.....	3
Begrunnelse for nasjonale rammeplaner	3
Rammeplaners funksjon.....	3
1 INNLEDNING	4
2 KREFTSYKEPLEIE – FAG OG YRKE	5
2.1 Kompetanseområder.....	5
2.2 Pasientmålgruppe	6
2.3 Arbeidssteder.....	6
3 MÅL FOR UTDANNINGEN	7
4 INNHold.....	7
4.1 Hovedemne 1 Kreftsykepleiens fundament	8
4.2 Hovedemne 2 Sykepleie og medisinsk behandling av pasienter med kreft	9
4.3 Hovedemne 3 Kreftsykepleie i samfunnsperspektiv	11
5 ARBEIDSFORMER	12
5.1 Generelt om arbeidsformer.....	12
5.2. Praksisstudier	12
6 KRAV TIL UNDERVISNINGSPERSONALET	13
7 SAMARBEID MELLOM HØGSKOLE OG OPPDRAGSGIVER.....	14
FORSKRIFT TIL RAMMEPLAN FOR VIDEREUTDANNING I KREFTSYKEPLEIE.....	15

FORORD

Begrunnelse for nasjonale rammeplaner

På bakgrunn av drøftinger og utredning om videreutdanning i helse- og sosialfagene er det vedtatt at det skal utarbeides rammeplaner for sentrale videreutdanninger.

Slik situasjonen er i dag har en del videreutdanningstilbud et nærmest sammenfallende innhold til tross for forskjellige betegnelser, mens innholdet i mange tilbud med samme navn varierer fra høgskole til høgskole.

Rammeplaner for de vanligste utdanningene kan være gunstige styringsredskaper som samtidig forenkler godkjenningsprosedyrene og gjør kravene til videreutdanningene kjent på forhånd. På denne måten vil både studenter og arbeidsgivere i større grad kunne ha kjennskap til opptakskrav og innhold i en videreutdanning.

Premissene for utviklingen av høyere utdanning er lagt i flere offentlige dokumenter de seineste år. Når det gjelder videreutdanning i helse- og sosialfag eksplisitt, uttalte allerede St.meld. nr. 41 (1987-88) - Nasjonal Helseplan at målsetting for videreutdanning er å:

1. Sikre den enkelte nye kunnskaper
2. Tilføre helse- og sosialarbeidere kunnskaper i tråd med nye behov og målsettinger

Den peker også på at etter- og videreutdanningstilbudene bør være tverrfaglige. Brukerperspektiv og brukermedvirkning er også momenter som vektlegges sterkere enn før. Sett i sammenheng med dagens helseproblemer og sosiale utfordringer fører dette til et behov for nytenkning og tverrfaglighet både i praksisfeltet og i utdanningene. Samtidig pekes det fra noen av utdanningene på at det er viktigere at videreutdanningene gir studentene reell fordypning enn at de tilpasses flest mulig grupper av helse- og sosialarbeidere.

Rammeplaners funksjon

Rammeplaner angir målområder og bestemmer innhold i videreutdanningene og er et nasjonalt styringsmiddel. Hovedintensjonene med rammeplaner er å sikre et ensartet faglig nivå, fremme mulighetene for fleksible utdanningsløsninger og gjøre de enkelte videreutdanningene innen hvert fagområde likeverdige i hele landet.

Rammeplaner skal være med å sikre at samme videreutdanningstilbud ved forskjellige høgskoler blir enhetlige innen viktige områder. De skal også gi høgskolene frihet til faglig og pedagogisk utviklingsarbeid ut fra høgskolens lokale forutsetninger. Rammeplaner vil måtte endres dersom helse- og sosialpolitiske mål og utviklingen i samfunnet skulle tilsi dette.

Rammeplaner skal beskrive mål, innhold, arbeidsmåter, organisering/omfang og kvalifikasjonskrav til undervisningspersonalet.

Den enkelte høgskole utarbeider en fagplan som viser hvordan høgskolen ønsker å organisere og tilrettelegge sitt utdanningsprogram innen de grenser rammeplanen fastsetter.

Fagplanen høgskolene utarbeider skal gi en nærmere beskrivelse av:

- Mål for utdanningen:
Disse skal være i samsvar med rammeplanens mål og skissere holdningskrav, kunnskapskrav og ferdighetskrav.
- Opptakskrav:
Disse skal angi om videreutdanningen krever en spesiell grunnutdanning eller om den er tverrfaglig.
- Faginnhold:
Hvilke emner og problemområder som skal omhandles i studiet og hvordan disse dekker rammeplanens mål. Studiepoengsfordeling skal synliggjøres.
- Studie- og arbeidsformer:
Hvordan studiets mål oppnås gjennom studiedeltagelse og ved hjelp av pensum.
- Organisering og omfang av studiet:
Angivelse av mulighetene for heltids-/deltidsstudier og eventuelle desentraliseringsmuligheter, samt opplegg for eventuell praksis.
- Vurderingsordningen:
Sammenhengen mellom mål, innhold, studie- og arbeidsformer og den valgte vurderingsordningen. Valget av vurderingsordning skal begrunnes ut fra kravet om at studenten skal oppnå studiets mål for å bestå avsluttende eksamen.
- Krav til kvalifikasjoner hos undervisningspersonalet.

Av fagplanen skal det videre gå klart fram om studiet fyller de krav som til enhver tid er fastsatt i lover og forskrifter for spesielle videreutdanninger.

1 INNLEDNING

Ifølge St. prp. nr. 65 (1997-98) om "Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet" vedtok Stortinget at ansvaret for de bedriftsinterne videreutdanningene innenfor anestesi-, operasjons-, intensiv-, barne- og kreftsykepleie skulle overføres til høgskolene.

På bakgrunn av stortingsvedtaket fra 1997 nedsatte Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet en arbeidsgruppe som skulle utrede de økonomiske, administrative og faglige konsekvenser ved at utdanningene ble overført til høgskole-systemet. Arbeidsgruppen foreslo en utdanningsmodell hvor utdanningene blir overført til høgskolesystemet ved at de føres inn under Lov om universiteter og høgskoler, men at utdanningene fortsatt skulle være fylkeskommunalt finansiert. Begrunnelsen for vedtaket om overføring til høgskolene var blant annet et ønske om å organisere utdanningene innenfor de samme faglige, juridiske og administrative rammer som andre videreutdanninger i sykepleie. Fylkeskommunal finansiering skulle bidra til å sikre nær tilknytning til praksisfeltet og god tilgang på praksisplasser.

Undervisningsplanene for de bedriftsinterne videreutdanningene har hittil vært utviklet på grunnlag av faglige retningslinjer fra Norsk Sykepleierforbund. Stortinget

vedtok at videreutdanningene i anestesi-, operasjons-, intensiv-, barne- og kreftsykepleie nå skal bygge på nasjonale rammeplaner. Dette skal sikre kvalitet og felles nasjonal standard i forhold til innhold, eksamensordninger, organisering og krav til undervisningspersonale.

Videreutdanning i kreftsykepleie er på 60 studiepoeng, mens de øvrige videreutdanningene er på 90 studiepoeng.

2 KREFTSYKEPLEIE – FAG OG YRKE

2.1 Kompetanseområder

Kreftsykepleieren skal utøve sykepleie til kreftsyke i alle aldre og i alle faser av sykdommen.

Kommunikasjon og informasjon er krevende sykepleieoppgaver i møte med pasienter med en livstruende sykdom. En kreftdiagnose stiller mennesker overfor store krav til mestring av en endret livssituasjon. Mange opplever kriser. Kreftsykepleieren må kjenne til hvordan informasjon og støtte må gis til pasientene og deres familier.

Kreftsykepleieren må ha kjennskap til de forskjellige kreftsykdommene, deres årsaker, diagnostisering og de ulike behandlingsformer. Kunnskap også om hvilke bivirkninger som kan oppstå, skal sette kreftsykepleieren i stand til å forebygge eller lindre disse bivirkningene. Like viktig er det å kjenne til hvordan sykdommens symptomer kan lindres. En sentral oppgave består i å hjelpe pasientene til å leve et mest mulig normalt liv og til å opprettholde god livskvalitet på tross av en alvorlig og ofte livstruende sykdom og en krevende behandling.

Kreftsykepleieren må ha kunnskap om hjelpeapparatet og forstå nødvendigheten av et godt samarbeid mellom de ulike nivåene i helse- og sosialtjenesten og et godt tverrfaglig samarbeid. Den omfattende og krevende behandlingen av pasientene som har kreft, krever et dyktig team bestående av en rekke ulike profesjoner. Videre oppholder de fleste kreftsyke seg størsteparten av sin sykdomsperiode i hjemmet. Det er kreftsykepleierens ansvar å bidra til at pasientenes ulike behov blir ivaretatt også utenom sykehusperiodene.

For pasienter med kreft kan det sosiale nettverket ha stor betydning for hvordan de takler sykdomsperioden. Mange pårørende opplever kriser på lik linje med pasientene. Ved å støtte de pårørende kan derfor kreftsykepleieren også hjelpe pasienten.

Mange pasienter blir ikke helbredet for sin kreftsykdom, og døden vil være uunngåelig. Kreftsykepleieren har en sentral rolle ved å lindre symptomer og problemer i livets slutfase. Pasienten som har kreft, og de pårørende trenger hjelp og støtte i den siste delen av livet ut fra den enkelte pasients behov, og kreftsykepleieren må stå i situasjoner der beslutninger må tas. Dette krever en handlingsberedskap bestående av betydelig kunnskap om etisk teori og trening i å reflektere over ulike dilemmaer.

Kreftsykepleieren har en viktig rolle i forebygging, fordi kreftsykdommene har et stort

forebyggingspotensiale i endring av atferd. Kreftsykepleieren må derfor kjenne årsakene til kreftsykdommer og hvordan påvirkning til atferdsendring kan foregå.

Kreftsykepleieren må sikre kvaliteten av kreftsykepleien ved å identifisere problemområder innenfor kreftsykepleie der det trengs mer forskning, og ved å bidra til at resultater fra forskning i kreftsykepleie blir omsatt i praksis.

Kreftsykepleieren skal være i stand til å formidle sin spesialkunnskap til pasienter og pårørende så vel som til annet helsepersonell. Formidlingen kan skje både som veiledning, som tradisjonell undervisning og ved at kreftsykepleieren er rollemodell.

2.2 Pasientmålgruppe

Kreftsykepleieren arbeider med pasienter med kreft i alle aldersgrupper. Kreftdiagnose innebærer behandling i sykehus og lang oppfølging både i og utenfor sykehus.

Kreftsykepleieren møter pasienten og de pårørende både i den akutte, kritiske fase etter diagnose og i en kronisk fase under behandling og i rehabiliteringsfasen. Pasienten kan også ha fått varig endret funksjonsevne. Når pasienten ikke kan helbredes, har kreftsykepleieren en sentral rolle ved å lindre ubehagelige symptomer samt å gi omsorg ved livets slutt.

Målgruppe er også mennesker som gjennom yrke eller livsstil har økt risiko for kreftsykdommer. Her kan identifisering av kreftframkallende forhold og veiledning virke kreftforebyggende.

Kreftsykepleierens kompetanse har vist seg relevant også for andre pasientmålgrupper. Disse målgrupper omfatter kritisk og/eller kronisk syke med behov for en sykepleie og omsorg som kreftsykepleieren kan være med å yte. Eksempler er pasienter med immunsvikt og pasienter i livets slutfase.

2.3 Arbeidssteder

Kreftsykepleieren arbeider både på sykehus og i kommunehelsetjenesten. På større sykehus arbeider kreftsykepleieren i spesialavdelinger og poliklinikker for kreftbehandling, men også andre avdelinger og poliklinikker har behov for sykepleiere med spesiell kunnskap i kreftbehandling for å møte pasientene med ny kreftdiagnose og følge opp behandling som er igangsatt i spesialavdelinger.

De fleste som får kreft, er eldre og stadig flere eldre lever med kreftdiagnose. Kurativ og lindrende behandling igangsatt på sykehus, flyttes i økende grad til åpen omsorg og sykehjem og følges opp av kreftsykepleieren.

Stadig flere arbeider i organisasjoner som Den norske kreftforening med informasjon og undervisning om kreft samt veiledning av pasienter med kreft. Hospice er også et aktuelt arbeidssted for kreftsykepleiere

3 MÅL FOR UTDANNINGEN

Hensikten med videreutdanning i kreftsykepleie er å utdanne velkvalifiserte yrkesutøvere som kan utøve kreftsykepleie til pasienter innenfor og utenfor institusjon, samt bistå deres pårørende. Utøvelsen skal være i samsvar med helselovgivningens krav til yrkesutøvelse og fagets kunnskaper og verdier.

Høgskolen skal:

- a) Legge til rette for at studentene kan tilegne seg kunnskaper og ferdigheter og utvikle holdninger som sikrer yrkeskompetanse i samsvar med pasientenes og samfunnets krav til kreftsykepleie
- b) Stimulere studentene til ansvarsfull og reflektert yrkesutøvelse
- c) Legge til rette for at studenten kan ta ansvar for egen læring
- d) Drive forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til fag, undervisning og yrkesutøvelse i kreftsykepleie
- e) Være nasjonalt og internasjonalt faglig oppdatert og framtidsrettet innenfor fagområdet
- f) Ha et formalisert samarbeid med praksisfeltet og samarbeide med tilgrensende utdanninger og fagområder
- g) Fremme studentenes evne til samarbeid med andre yrkesgrupper

Studenten skal etter endt utdanning:

- a) Utøve kreftsykepleie med respekt for pasientens og pårørendes integritet, ressurser og opplevelse av å ha en kreftsykdom og gjennomgå behandling for denne
- b) Anvende sine kunnskaper om kreftsykdommene og ta aktivt del i behandling av kreft
- c) Gi støtte og omsorg til den kreftsyke og de pårørende og fremme pasientens og pårørendes medbestemmelse
- d) Ta ansvar for å lindre plagsomme symptomer hos den kreftsyke
- e) Ta ansvar for å møte døendes behov og være til støtte for pasient og pårørende i livets slutfase
- f) Reflektere kritisk i valgsituasjoner og handle etisk og juridisk forsvarlig
- g) Gi situasjonstilpasset undervisning, veiledning og informasjon til pasient, pårørende, medarbeidere og studenter
- h) Anvende relevante kunnskaper i møte med pasienter og pårørende fra ulike kulturer
- i) Delta aktivt i rehabilitering slik at pasient og pårørende kan ha best mulig livskvalitet under og etter behandling
- j) Delta aktivt i kreftomsorg organisert utenfor sykehus
- k) Forstå hvordan levemåte og miljø og kan virke kreftframkallende, og delta i arbeidet med forebygging av kreft
- l) Ha ferdighet i samhandling på tvers av faggrupper og nivå
- m) Dokumentere, evaluere og kvalitetssikre eget arbeid, benytte relevant forskning og bidra til fagutvikling
- n) Videreutvikle den personlige og faglige kompetansen som kreftsykepleier

4 INNHOLD

Videreutdanning i kreftsykepleie skal føre til at studenten etter endt studium skal

kunne ivareta pasienter med kreft og de pårørende på en faglig forsvarlig måte i en kompleks, uforutsigbar og raskt skiftende hverdag. Utdanningen må derfor kontinuerlig tilpasses behovet for kompetanse i kreftsykepleien. Utøvelsen av kreftsykepleie krever et handlingsrepertoar der praktiske ferdigheter, problemanalyse og samhandlingsferdigheter inngår som viktige elementer. Dette læres best gjennom erfaring i praksis. Praksisstudier skal derfor omfatte 30-40% av studiet.

Utdanningen er på 60 studiepoeng. Studiet er inndelt i 3 hovedemner og bygger på teoretiske og praktiske bidrag fra ulike fag og kunnskapstradisjoner. Disse skal integreres og samordnes slik at videreutdanningen framstår som en samlet helhet med tydelig progresjon i studieforløpet. Den enkelte høgskole har ansvar for organisering av studiet. Det skal utarbeides en fagplan der det går fram hvordan teoretiske og praktiske studier skal samordnes.

Med tanke på å videreutvikle evne og vilje til samarbeid kan enkelte deler av studiet gjennomføres som fellestiltak med andre videreutdanninger. Høgskolen kan avgjøre hvilke delemner eller tema som kan undervises felles med andre videreutdanninger i spesialsykepleie.

Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengsfordeling i videreutdanning i kreftsykepleie **60 studiepoeng**

Hovedemne 1 Kreftsykepleiens fundament **15 studiepoeng**

- 1 A Sykepleieteori og etikk
- 1 B Kommunikasjon og psykologiske emner

Hovedemne 2 Sykepleie og medisinsk behandling av pasienter med kreft **30 studiepoeng**

- 2 A Pasienter med kreft
- 2 B Kreftsykdommer og behandlingsformer
- 2 C Følger av sykdom og behandling – rehabilitering
- 2 D Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt

Hovedemne 3 Kreftsykepleie i samfunnsperspektiv **15 studiepoeng**

- 3 A Forebygging av kreft
 - 3 B Fagutvikling, pedagogikk og ledelse
 - 3 C Tverrfaglig samarbeid og nettverksarbeid
 - 3 D Prioriteringer og regelverk i helsevesenet
-

4.1 Hovedemne 1 Kreftsykepleiens fundament

15 studiepoeng

Hensikten med hovedemne 1 er at studenten i kreftsykepleie skal videreutvikle sykepleiefaglig forståelse innen emnene sykepleieteori, etikk, forskning, kommunikasjon og psykologi.

Studenten må lære å reflektere kritisk i valgsituasjoner for å bli i stand til å handle etisk forsvarlig i det daglige arbeid. Forsvarlig handling krever også kunnskaper om nasjonal og internasjonal forskning og utvikling innen fagområder knyttet til kreft. Kreftsykepleie fordrer også kunnskap om krise og mestring og ferdigheter i kommunikasjon.

Delemne 1 A Sykepleieteori og etikk

Sentrale tema:

- sykepleieteori og -filosofi
- vitenskapsteori og aktuelle forskningsmetoder
- sentrale begrep i kreftsykepleie: menneske, miljø, sykdom og helse
- omsorgsbegrepet og omsorgsbehovet ved kreftsykdom
- etiske retninger og prinsipper
- etiske problemstillinger knyttet til kreft
- forholdet mellom etikk og jus

Delemne 1 B Kommunikasjon og psykologiske emner

Sentrale tema:

- kommunikasjon og samhandling – relasjonskunnskap
- informasjon til pasient og pårørende
- vanskelige samtaler
- kreftsykepleierollen – arbeidet med alvorlig syke og døende
- krise/stress og mestringsteori
- atskillelse, tap, sorg og eksistensielle spørsmål

4.2 Hovedemne 2 Sykepleie og medisinsk behandling av pasienter med kreft

30 studiepoeng

Hensikten med hovedemne 2 er at studenten skal videreutvikle kunnskaper om kreftsykdommer og om pasienter med kreft. Studenten skal tilegne seg kunnskaper om aktuelle behandlingsformer ved kreft og lindring av symptomer. Hovedemnet omfatter også problemer som er relatert til behandlingsformer og sykdomsutvikling. Ulike kulturers syn på sykdom og død inkluderes.

Studenten skal tilegne seg innsikt i hvordan pasienter som har kreft, opplever å få en kreftdiagnose, og hvilken innvirkning sykdommen har på pasientens livssituasjon. Slik innsikt omfatter kunnskaper og ferdigheter i å møte pasientens behov for psykososial støtte og omsorg i alle stadier av sykdommen, også når sykdommen fører til død.

Sentralt står medisinske kunnskaper om kreftsykdommer og aktuelle behandlingsformer. Slike kunnskaper skal integreres og anvendes i kreftsykepleie. Studenten skal lære å ta medansvar for informasjon så vel som for gjennomføring og oppfølging av igangsatt behandling. Hovedemnet omfatter forebygging av behandlingsrelaterte bivirkninger. Studenten skal lære å vurdere ulike tiltak i forhold til eventuelle problemer som følge av sykdomsutvikling og/eller behandling. Smerte- og symptomlindring vektlegges.

På bakgrunn av medisinske og sykepleiefaglige kunnskaper om og forståelse av pasientens livssituasjon skal studenten lære å være delaktig i pasientens rehabiliteringsprosess. Dette omfatter kunnskap om hvordan kreftsykepleieren skal bidra til at pasienten og de pårørende har en så god livskvalitet som mulig, både under og etter behandling.

Hovedemnet skal gi studenten i kreftsykepleie kunnskaper om døden i historisk og kulturelt perspektiv. Slik innsikt skal sette studenten i stand til å møte de ulike behov for støtte og omsorg hos den døende og hos de pårørende. Dette krever innsikt i både lindring av symptomer og forståelse for de psykiske, sosiale og eksistensielle sider ved døden. Samlet skal studenten lære å bidra til at pasienten får en verdig avslutning av livet.

Gjennom faglige og etiske diskusjoner skal studenten videreutvikle bevissthet om egne tanker, følelser og holdninger til alvorlig sykdom og død.

Delemne 2 A Pasienter med kreft

Sentrale tema:

- diagnosen kreft – opplevelsesdimensjonen
- aldersperspektivet og roller i livet
- kreft som akutt og kronisk sykdom
- sykdom og død i ulike kulturer

Delemne 2 B Kreftsykdommer og behandlingsformer

Sentrale tema:

- onkologi med tumorbiologi
- de ulike kreftformene med årsak, diagnostikk og utredning
- barns og ungdoms spesielle behov
- akutte situasjoner
- kirurgisk behandling av kreft
- kjemoterapi: celle- og tumorbiologi, farmakologi og administrering av cytostatika
- strålebehandling: strålefysikk og -biologi og strålevirkning
- hormonbehandling

Delemne 2 C Følger av sykdom og behandling – rehabilitering

Sentrale tema:

- seksualitet og kroppsoppfatning
- supplerende og alternativ behandling
- nedsatt immunforsvar – mikrobiologi og hygiene
- mentale endringer
- ernæring og ernæringsfysiologi
- livskvalitet og rehabilitering

Delemne 2 D Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt

Sentrale tema:

- smerte- og symptomlindring – symptomlindring ved nært forestående død
- døden i historisk, filosofisk og kulturelt perspektiv
- døden i pasient-, pårørende-, sykepleier- og samfunnsperspektiv

- eutanasi
- hospicefilosofi
- å dø hjemme

4.3 Hovedemne 3 Kreftsykepleie i samfunnsperspektiv

15 studiepoeng

Hensikten med hovedemne 3 er at studenten skal tilegne seg kunnskap om ramme-faktorene som påvirker omsorgen for den kreftsyke. Kunnskapene skal sette studenten i stand til å bidra til bedret kreftomsorg. I dette inngår kunnskap om lovverk samt politiske og administrative virkemidler som legger premissene for kreftomsorgen i Norge. Sentralt står da prioriteringer og regelverk i helsevesenet.

Videre skal studenten i kreftsykepleie tilegne seg kunnskap om andre yrkesgruppers oppgaver og ansvar i kreftomsorgen. Aktuelle samarbeidsformer blir vektlagt. Studenten skal også tilegne seg innsikt i pårørendes situasjon samt mellom-menneskelige og miljømessige aspekter i forholdet mellom pasient, familie og andre pårørende.

Studenten skal videreutvikle ferdigheter i dokumentasjon og planlegging for å bli i stand til kvalitetsutvikling i helse- og sosialtjenestene. Slik innsikt omfatter det å forholde seg analytisk og kritisk til bruk av forskningsresultater.

Hovedemne 3 omfatter også årsaker til kreftsykdommer og hvordan en på ulike nivå kan påvirke til endret atferd og derved forebygging av sykdom. Informasjons-formidling og undervisning av pasienter og helsepersonell vektlegges.

Delemne 3 A Forebygging av kreft

Sentrale tema:

- årsaker til kreft og forebygging av kreft
- kreftsykepleiers rolle i forebyggingsarbeidet

Delemne 3 B Fagutvikling, pedagogikk og ledelse

Sentrale tema:

- dokumentasjon av eget og "institusjonens" arbeid
- evaluering og kvalitetsutvikling av omsorgstilbudet
- kompetanse og fagutvikling
- metoder for veiledning av pasient, pårørende og kolleger
- gruppedynamikk – samtalegrupper

Delemne 3 C Tverrfaglig samarbeid og nettverksarbeid

Sentrale tema:

- tverrfaglighet – flerfaglighet
- samarbeid mellom ulike yrkesgrupper og mellom ulike nivå i helsetjenesten
- nettverket til pasienter med kreft – det private og det offentlige
- nære pårørendes opplevelser og behov gjennom hele sykdomsforløpet
- barn og ungdom som pårørende

Delemne 3 D Prioriteringer og regelverk i helsevesenet

Sentrale tema:

- organisering av helse- og omsorgstilbudet til pasienter som har kreft, i kommuner, fylker og på landsbasis
- offentlige trygderettigheter og pasientorganisasjoner
- juridiske emner

5 ARBEIDSFORMER

5.1 Generelt om arbeidsformer

Utdanningen skal føre fram til kompetanse innen faget slik at kreftsykepleieren kan utføre sitt arbeid i samsvar med helselovgivningens krav til yrkesutøvelse og faglig forsvarlighet og sykepleierens yrkesetiske normer.

Det må legges vekt på integrasjon mellom teoretisk og praktisk kunnskap. Høgskolen må ta i bruk pedagogiske metoder som stimulerer studenten til egenaktivitet, selvstendighet og kritisk tenkning. Den kompetansen studenten skal utvikle, kan ikke læres isolert fra praksis. Utøvelse av faglig forsvarlig kreftsykepleie må læres i direkte samhandling med pasienter. Bare slik kan studenten få erfaringer og utfordringer som er komplekse nok til at læringsmålene kan nås. Læring i praksisstudiet vil bl.a. skje i "mester- svenn relasjon", og ved at det blir knyttet veiledning til yrkesutøvelse. For å utvikle yrkeskompetansen, må det benyttes veiledningsmetoder som stimulerer studenten til refleksjon.

Studenten skal i løpet av studietiden utarbeide en fordypningsoppgave i et valgt tema relatert til yrkesutøvelse innen eget felt. Valg av tema skal godkjennes av høgskolen. Høgskolen skal gi veiledning på fordypningsoppgaven.

Høgskolen skal i fagplanen beskrive og begrunne de ulike undervisnings- og arbeidsformene som nyttes.

5.2. Praksisstudier

Høgskolen har ansvar for å organisere og gjennomføre praksisstudiene i overensstemmelse med rammeplanens krav. Oppdragsgivers medansvar og arbeidsdelingen mellom høgskole og oppdragsgiver avklares i oppdragsavtalen.¹

Mål for praksisstudiene

Både teori- og praksisstudiene styres av utdanningens mål. Hensikten med praksisstudiene er at studenten utvikler nødvendig handlingskompetanse. Praksisstudiene skal gi grunnlag for å utøve forsvarlig praksis i kreftsykepleie. Mål for praksis presiseres i høgskolens fagplan.

¹ Oppdragsavtalen beskrives i kapittel 7

Krav til organisering av praksis

Praksisstudiene skal tilrettelegges slik at studenten etter endt praksisperiode har:

- Fått erfaringer med og utviklet kompetanse i kreftsykepleie i forhold til hyppig forekommende kreftsykdommer, sentrale behandlingsformer og ulike pasientsituasjoner
- Under kyndig veiledning praktisert og videreutviklet sine kunnskaper, holdninger og ferdigheter i direkte samhandling med pasienter
- Tilegnet seg yrkesspesifikke kunnskaper, holdninger og ferdigheter i samarbeid med kreftsykepleiere og annet helsepersonell
- Fått innsikt i kommunehelsetjenestens sykepleie av pasienter med kreft

Omfang og organisering

Praksisstudiene skal utgjøre minimum 30% og maksimum 40% av studietiden. 90% av praksistiden skal være knyttet til reelle pasientsituasjoner. Den resterende delen av praksisstudiene kan foregå for eksempel som observasjonspraksis.

Det skal framgå av fagplanen hvordan høgskolen organiserer praksistiden. Høgskolen har ansvar for at studenten får erfaringer fra alle sentrale fagområder og en tilstrekkelig bredde på sine praksiserfaringer.

Praksisveiledning

Hver student skal ha en hovedansvarlig praksisveileder. Studenten har krav på individuell, kvalifisert veiledning og evaluering i praksistiden. Den hovedansvarlige praksisveileder bør derfor ikke ha ansvar for flere enn 8-10 studenter. Veiledning og evaluering skjer i forhold til rammeplanens, fagplanens og studentens egne mål.

Høgskolen har sammen med oppdragsgiver ansvar for at praksisveiledere har tilstrekkelig og relevant kompetanse og pedagogiske kvalifikasjoner i veiledning. Videre skal høgskolen sørge for at praksisstedet er informert om videreutdanningens innhold og progresjon.

Praksissteder

For videreutdanning i kreftsykepleie krever rammeplanens mål og innhold at minimum 50% av praksistiden gjennomføres som praksis ved avdelinger som gir strålebehandling. Praksis må i tillegg omfatte praksis ved avdelinger som gir studenten praksis i administrering av cytostatika. En del av praksis kan omfatte sykepleie organisert av kommunehelsetjenesten.

6 KRAV TIL UNDERVISNINGSPERSONALET

Høgskolen er ifølge lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler ansvarlig for at undervisningen er basert på det fremste innen forskning og erfaringskunnskap på det aktuelle fagfeltet. Det forutsetter at høgskolen benytter undervisningspersonale med formell og reell kompetanse fra de aktuelle fagområdene. Praksisveiledning skal gis av kvalifiserte spesialsykepleiere med oppdatert kunnskap på det aktuelle felt, og med pedagogiske kvalifikasjoner i veiledning.

7 SAMARBEID MELLOM HØGSKOLE OG OPPDRAGSGIVER

I samsvar med reglement for betaling av oppdragsvirksomhet skal det inngås en avtale mellom høgskole og oppdragsgiver med bestemmelser om oppdragets varighet og hvilke rettigheter, plikter og ansvar partene har, herunder hvilke praksissteder som skal benyttes.

Høgskolen samarbeider med praksisfeltet om utvikling av fag- og undervisningsplaner og inngår avtaler med oppdragsgiver om antall studieplasser og fordeling av praksisplasser.

Det opprettes et samarbeidsorgan med representanter fra praksisfelt, studentgruppen og høgskolen for utvikling av studiet og opptak av studenter.

FORSKRIFT TIL RAMMEPLAN FOR VIDEREUTDANNING I KREFTSYKEPLEIE

Fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 1. desember 2005 med hjemmel i lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler.

§ 1 Faglig innhold

Videreutdanning i kreftsykepleie skal bestå av følgende hoved- og delemner med angitte studiepoeng:

1. Kreftsykepleiens fundament	15 studiepoeng
1A: Sykepleieteori og etikk	
1B: Kommunikasjon og psykologiske emner	
2. Sykepleie og medisinsk behandling av pasienter med kreft	30 studiepoeng
2A: Pasienter med kreft	
2B: Kreftsykdommer og behandlingsformer	
2C: Følger av sykdom og behandling- rehabilitering	
2D: Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt	
3. Kreftsykepleie i samfunnsperspektiv	15 studiepoeng
3A: Forebygging av kreft	
3B: Fagutvikling, pedagogikk og ledelse	
3C: Tverrfaglig samarbeid og nettverksarbeid	
3D: Prioriteringer og regelverk i helsevesenet	
Totalt	60 studiepoeng

§ 2 Fastsetting av fagplan

Bestemmelser om det faglige innholdet i emnene utover det som følger av rammeplanen fastsettes av høgskolens styre og tas inn i en fagplan.

§ 3 Praksis og fordypningsoppgave

Av totalt 60 studiepoeng skal praksis utgjøre minst 18 og maksimum 24 studiepoeng, hvorav minst 90 % skal være praksis knyttet til pasientsituasjoner.

Minimum halve praksistiden gjennomføres ved avdelinger som gir strålebehandling. Det må inngå praksis ved avdelinger som gir studenten praksis i administrering av cytostatika.

Praksisperiodenes form, antall, lengde og plassering i studieforløpet fastsettes av høgskolens styre.

Praksisstudiene er obligatoriske. Fravær over 10 % medfører at praksis ikke er bestått.

Høgskolens styre utarbeider retningslinjer og er ansvarlig for tilrettelegging og gjennomføring av praksisstudiene.

Det skal utarbeides en fordypningsoppgave i et faglig relevant emne. Høgskolens styre fastsetter nærmere bestemmelser om fordypningsoppgaven.

§ 4 Interne vurderingsordninger

Høgskolens styre fastsetter vurderingsordninger, herunder hvilke krav som må være oppfylt før studenten kan gå opp til eksamen eller fortsette i studiet.

§ 5 Praksisvurdering

Høgskolens styre spesifiserer målene for den enkelte praksisperiode i fagplanen og utarbeide kriterier for vurdering av studentenes mestring.

Studenten har krav på vurdering underveis i praksisstudiene, og skal halvveis eller seinest 3 uker før avsluttet praksisperiode få skriftlig melding dersom det oppstår tvil om godkjenning. Meldingen skal angi hva studenten ikke mestrer, og hvilke krav som må oppfylles for å bestå praksisstudiene.

Dersom studenten i siste halvdel/de siste tre ukene av praksisperioden viser atferd som åpenbart gir grunnlag for ikke bestått, kan det gis slik vurdering selv om melding ikke er gitt etter andre ledd.

Høgskolens styre utformer prosedyrer som til enhver tid sikrer informasjon om vurderingen mellom praksisveileder, student og høgskole. Prosedyrene må sikre at studenten har mulighet til å legge fram merknader.

Studenten må ha bestått praksisstudiene for å kunne fortsette studiene og gå opp til eksamen. Høgskolens styre kan i særskilte tilfelle, for eksempel ved sykdom, gjøre unntak fra denne bestemmelsen. Ved ikke beståtte praksisstudier, har studenten krav på å få tilrettelagt den aktuelle praksisperioden en gang til. Når det foreligger særskilte grunner, kan studenten søke styret for høgskolen om å få tilrettelagt en tredje praksisperiode.

§ 6 Eksamensbestemmelser

Eksamener organiseres og gjennomføres innenfor rammene av den eksamensforskrift med utfyllende regler som er fastsatt ved hver enkelt høgskole.

Det skal avlegges to individuelle eksamener. Kunnskap fra alle hovedemnene skal prøves, og eksamensformen må sikre at studenten dokumenterer tilstrekkelige kunnskaper på områder som innebærer delegert legeansvar.

Fordypningsoppgaven inngår som en eksamen.

§ 7 Vurderingsuttrykk

Høgskolens styre fastsetter vurderingsuttrykk innen de rammer som er gitt ved egen forskrift, jf. lovens § 3-9 (6). Ved vurdering av praksisstudiene skal benevnelsen bestått/ikke bestått nyttes.

§ 8 Karakterutskrift

Det utstedes karakterutskrift til studenter som har bestått videreutdanningen. Av karakterutskriften skal det framgå hvilke eksamener som er avlagt med angivelse av omfang, resultat og når de er avlagt. Det skal videre framgå at studenten har bestått praksisstudier.

Tittel og karakter på fordypningsoppgaven skal angis i karakterutskriften.

§ 9 Opptakskrav

Krav til opptak er offentlig godkjenning som sykepleier og minst to års relevant yrkespraksis etter godkjenning.

§ 10 Dispensasjon

Utdannings- og forskningsdepartementet kan i særskilte tilfelle gjøre unntak fra bestemmelsene i § 3 i denne forskriften.

§ 11 Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft straks.